

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno.
četrtletno K 16.50.
Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-
sečno K 5.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri po-
poldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Dr. Fr. Windischer:

Švica in nove naloge naše trgovine.

Kupčijski krogi so složni v sodbi, da bode Švica kakor za vojske politično tako še dolgo po vojski gospodarsko igrala dokaj važnejšo vlogo, nego ji pripada absolutno sojeno, po njeni velikosti in ekonomski sili. Švica ima krasno živinorejo, lepo kmetijstvo, vendar nezadostno za svoje potrebe. Vzgljedno je razvita hotelska industrija, odličien faktor v njenem gospodarstvu je tujsko gibanje, ali vendar ne odločilen.

Krepka je švicarska industrija, vendar se mora uveljavljati na svetovnem trgu po svojih specijalnih in preciznih fabrikatih zlasti v metalni stroki, kajti navezana je na import vseh najvažnejših predmetov in surovin, predvsem železa in premoga. Švica rabi svobodo gibanja: uvažati mora, prevažati, delati skrbno in izvažati. Švicarje znači gospodarsko njih lastni pregovor: »Der Schweitzer muss ein Loch haben!« Vzorne prometne naprave služijo trgovini, industriji, tujski industriji. Čvrsto razvito denarništvo skrbi za plačilna

in kreditna sredstva. Navzlic majhnosti Švice iščejo, odkar je vojska, najbogatejše velesile kreditov v švicarski valuti, ki je sedaj prvovredna.

Švicar je demokrat in vrlo praktičien človek. Fičfiričevstva ne ljubi ne v zasebnem življenju ne v svojih napravah. Za izobrazbo se skrbi pozorno. Na glasu so švicarska strokovna učilišča, tehniško, trgovsko, obrtno šolstvo. Priliek je v Švici obilno za bodrilo in za študije onim, ki so poklicani, snovati in popolnjevati v naši domovini socialne, gospodarske in izobraževalne naprave, pa tudi praktičnim trgovcem in obrtnikom. Švicarji so vzgljedno podjetni, 3 milijonska država je sedaj skrbno na poti, da si zagotovi prikladno pristanišče ter svojo trgovsko flotilo.

Na živ blagovni in osebni promet po svoji bitnosti navezana je bila Švica po vojski občutno prizadeta. Utesnjevalne naredbe v vojski stoječih velesil so dušile import in eksport. Skrb za samoohrano je naravno tudi morala zavirati kupčije prosti tečaj. Vobče pa se sme reči, da je trgovina in obrtnost vživala debela leta. Ljudje so si zaslužili lepe novce. Ker so Švicarji trgovci

z razvitim pridobitnim čutom, ki naganja in sili v vedno nova in večja podjetja, je računati z ekspanzivno delavnostjo v industriji in trgovini tembolj, ker tudi oficialna mesta skrbno pospešujejo ekspanzivno prizadevanje v kupčiji in obrtnosti. Eksportna industrija nestrpno čaka, da padejo še obstoječi gospodarski okovi.

Mnoge stroke imajo obilne zaloge, za katere ni odjemalcev doma. Trgovina je prav tako pripravljena, da pohiti na stara in nova razpečevališča. V železni, kemični, urarski, tekstilni, svileni, strojni, pa tudi živilni in oblačilni industriji bo dobiti lepe prilike za nakup takoj, pa tudi redno pozneje. Mimo tega je na švicarskih tržiščih ugodnih prilik za sklepanje kupčij za tranzitno blago, za izpoznavanje in pridobivanje novih kupčijskih prijateljev tudi za take trgovinske stroke, ki prihajajo za enkrat v Švici le kot trgovina, zlasti komisijska v poštev. V tem in onem pogledu je na teh nevtralnih tleh dana priložnost, da se postopoma in sčasoma pride do prvega vira in da se je moč otresti vsakega nepotrebne posredovanja. Na hip in na prvi mah to ne gre. V veliki trgovini — v

Veliki mogul.

Angleški spisala A. K. Green.

(Dalje).

(25)

Instinktivno ga je Anglež stisnil v roki, toda meni — in kakor mislim, tudi drugim — je bilo jasno, da se ni več zanimal zanj. Četudi ga je ogledoval, vendar se ni več intenzivno brigal zanj, kajti stal je nem in brezčuten, dočim so neprenehoma prihajali in odhajali gospodje in dame, razburjeni, ker so hoteli izvedeti, odkod je prišel oni glas, ki je donel še vedno v ušesah vseh. Še je, ko so se vse te različne osebe zopet zbrale, prestrašene vsled tajnosti, ki je niso mogli razjasniti, se je udeležil splošnega pogovora.

Besede, ki jih je zdaj pravil, so bile ravnotako značilne, kakor ves ostali prizor.

„Gospodje“, je rekel, „oprostite mi moje razburjenje. Na ta vsklik — ni se vam treba truditi, da izveste, odkod je prišel — sem že dovolj navajen. Bil sem srečen oče šestih otrok. Pet sem jih pokopal. Vsakokrat, predno je eden umrl, sem slišal ta glas. Imam samo še edinoga otroka, hčerko — tā leži bolna v hotelu. Ali je čudno, če sem se prestrašil tega

svarilnega klica ter se pokazal vsled njegovega vpliva slabejšega, nego sme biti mož? — Grem domov. Toda naj še spregovorim o tem diamantu.“

Zopet ga je dvignil pred oči ter ga je natančno pregledal. V to svrhu je vzel naočnike. Skrbno ga je ogledoval od vseh strani, predno ga je zopet dal nadzorniku.

Potem je pričel z izpremenjenim glasom, kar je moral vsakdo opaziti:

„Slišal sem, da je ta kamen velikega pomena in da je v resnici vreden one slave, ki jo uživa tu v Ameriki. Povedati vam pa moram, da ste se vsi zmotili glede njegove vrednosti, najbolj pa oni, ki je izvršil umor, da bi se polastil diamanta. Kamen, ki ste mi ga dali, da si ga ogledam, sploh ni diamant, marveč sicer prav dobra imitacija, ki ni vredna zlata, v katero je vdela. Žal, da samo jaz tako sodim; toda poznam drage kamne in ne morem dati iz rok te imitacije, predno ne protestiram proti njegovi slavi in navidezni pristnosti. Gospod Ramsdell — s tem se je obrnil na našega gostitelja — prosim vas, oprostite mi, ker se moram takoj odpeljati v hotel. Glas, ki ste ga slišali, je edino praznoverje v naši rodbini. Bog daj, da dobim svojega otroka še živega.“

Kaj smo mogli na to odgovoriti? Nihče od poslušalcev, niti jaz sama, čeprav sem precej romantična, ni verjel njegovi razlagi nerazumljivega glasa, ki je ravnokar donel po hiši. Toda spričo trditve, da je ta glas svarilo, nadalje spričo dejstva, da je bil zaman ves trud, določiti samo vir tega vskrika, je bila edina pot mogoča, posloviti se od tega gospoda, ki se je hotel tako nahitroma odpeljati.

Da je to nasprotovalo nadzornikovim nameram, ni prav nič prikrival. To je bilo tudi popolnoma naravno, da mu je bolj ugajalo, če bi gospod Grey še ostal, da bi vsaj pojasnil svoje sklepe in zaključke glede tega diamanta, ki so ga imeli v rokah prvi strokovnjaki v deželi, ne da bi najmanj dvomili o njegovi pristnosti.

Kakor hitro je gospod Grey odšel, je nadzornik izpremenil svoje obnašanje. Pogledal je kamen, ki ga je držal v roki, ter zmajal z glavo.

„Dvomim, če se moremo danes ponoči zagnesti na sodbo gospoda Greya“, je menil ter spravil kamen tako skrbno, kakor da bi prav nič ne verjel zatrdilom tega imeničnega tujca.

(Dalje prih.)

resnično veliki, ne v onem zmislu kakor se pri nas rado trgovino na debelo zamenjava ali istoveti z veliko trgovino — se treba mnogo učiti, opazovanja treba in izkušnje, zakaj tla so rada zdrsla.

(Konec prih.)

Političen pregled.

Ministrska kriza. LDU. Beograd, 29. julija. Današnja »Pravda« javlja o razvoju ministrske krize nastopno: V teku včerajšnjega dne je vladna kriza stopila v resen štadij. Na zahtevo nekoliko ministrov se je sestel ministrski svet radi podpisovanja nekaterih ministrskih sklepov in ob tej priliki je došlo do končnega poloma. Držanje ministrskega predsednika Protića onemogočuje v zadnjem času delo posameznih ministrstev. Nprestanost čakajo in ne morejo dočakati, da se razpravlja o njihovih nujnih resortnih predlogih. Razen tega izziva ministrski predsednik nepotrebno nervoznost, kar onemogočuje dobre prijateljske odnose med posameznimi ministri. Zaradi tega so člani vlade konstatali, da skupno delo ni več mogoče in to sporočili ministrskemu predsedniku, naj izvrši svojo odločitev, ki jo je izrazil prošlo soboto v ministrskem svetu. Ona odločba se glasi, da vlada poda demisijo. Njegovo kraljevsko Visočanstvo prestolonaslednik je o krizi poučen in bi bil moral priti tekom včerajšnjega dne v Beograd. Zanimivo bi bilo kombinirati, na kakšen način bi se dala kriza rešiti. Zaradi tega je potrebno, pregledati številno stanje posameznih parlamentarnih skupin: Demokrati 120, radikalci 67, Jugoslovanski klub (Korošceva skupina) 33, Narodni klub 31, socialisti 11, neodvisni radikalci (disidenti) 5, Črnogorci 11, liberalci 5. Preden je podal ministrski predsednik ostavko, je sklenil, da sam izvrši preiskavo glede vprašanja, zaradi katerega se je kriza začela. To vprašanje kaže na njegov osebni neuspeh. Publikacija pa je pripeljala to stvar do tega, da se je pričela kriza. V listu »Demokracija« je bila objavljena brzjavka iz Zagreba, v kateri je bilo rečeno, da je papež potrdil dr. Akšamoviča za djakovskega škofa. O vsej tej stvari ministrski predsednik Protić kot zastopnik ministra za zunanje stvari ni ničesar vedel, čeprav je zagrebški nadškof dr. Bauer bil o tej stvari poučen že več kakor mesec dni. Trdi se, da je bil Akšamovič predlagan od zagrebškega Narodnega Veča in da sta ta predlog podpisala dr. Korošec in dr. Pavelič. Toda, najsibo ta stvar kakor hoče, naši odnosi z Vatikanom niso nikakor moteni in danes stoji vprašanje tako, da se ta stvar da popolnoma lahko urediti. Publikacija te vesti v Beogradu je prišla kasneje; najprej so jo objavili v Zagrebu. Zakaj je torej g. Protić vsled tega ustvaril krizo, če je ta vest prišla iz Zagreba? In zakaj, čeprav so vsi ministri izjavili, da o tem imenovanju ne vedo prav ničesar. — Ta pojav je zares čuden in če ne bi poznali razpoloženja v radikalni stranki, ne bi mogli stvari drugače objasniti. — Kakor izvemo, nameravajo radikalci, čeprav so slabejša skupina, zahtevati zase sestavo vlade. Govori se, da se hoče Protić razgovarjati v Zagrebu z načelniki Narodnega kluba glede koalicije in da računa na pomoč petih Ribarčevih poslancev. Ta skupina je pa nesposobna, da prevzame vlado, ker nima večine. Pred svojim odhodom v Zagreb je poizkušal Protić stranke izmiriti, toda brez uspeha. On je baje izjavil, da mu je treba ostati na vladi še tri mesece, da dovrši važne državne posle. — Včeraj dopoldne so imeli sestanek pri ministru dr. Korošcu ministri Davidovič, Vulović in Veljkovič. — Minister za notranje stvari Svetozar Pribičević je odpotoval predvčerajšnjim dopoldne v samostan Jazak, kjer se je nahajal prestolonaslednik. Minister Pribičević se je vrnil včeraj dopoldne v Beograd.

Kriza se reši po sestanku „Narodnega predstavništva.“ Beograd, 30. julija. Kakor se v političnih krogih zatrjuje, se ministrska kriza ta teden še ne bo rešila in bo definitivna odločitev padla šele po sestanku Narodnega predstavništva, kojega plenarne seje prično dne 4. avgusta.

Ko zapuščamo Celovec. Celovec, 30. julija. LDU. Mnogo korporacij in uglednih zasebnih privatnih oseb kakor tudi več občin iz celovške okolice je storilo pri koroški deželni vladi korake, da bi se preprečila zopetna zasedba mesta in okolice po nemško avstrijski ljudski brambi, ki se je odlikovala s plenitvami in razuzdanostjo. Koroška deželna vlada je uvidela potrebo, izjaviti v oficijelnem komunikaju, da bo nemškoavstrijsko orožništvo zasedlo Celovec in njega okolico.

Velika boljševiska zarota v Zagrebu razkrita. Zagreb, 31. julija. Včeraj ponoči je policija zasledila v neki hiši na periferiji Zagreba nekega Diamantensteina iz Budimpešte, ki je zbral okoli sebe mnogoštevilno gručo najslabših elementov. Ta družba obstoja večinoma iz individujev, ki so bili že radi tatvine ali ropa kaznovani ali pa od policije preganjeni. Diamantenstein je v svrhu svojega delovanja najel celo hišo in spravil v to hišo tiskovine, plakate in brošure revolucionarne vsebine. Vsebinska plakato je bila večinoma, naj ljudstvo ustane, naj odstrani vsa oblastva, naj oropa in pobere vse, kar pride pod roko ter vstvari boljševisko vlado. Brošure, plakati in letaki so po svoji vsebini proti jugoslovanski državi. V tej hiši se je tudi Diamantensteinu razen tega konfiscirala velika množina denarja, katerega je dobil Diamantenstein iz Budimpešte v svrhu agitacije in podkupovanja. S konfiskacijo tega materiala se je razkrila velika boljševiska zarota v Zagrebu. Ugotovilo se je, da je bila pobuna v Varaždinu v tesni zvezi z Diamantensteinovo akcijo. Diamantenstein in vsi njegovi drugovi, ki so po večini radi ropa ali tatvine predkaznovani, so pod ključem. Preiskava se nadaljuje.

Dnevne novice.

Zbor zaupnikov JDS iz mariborskega okrožja se vrši v nedeljo, 3. avgusta, ob 10. uri predpoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročilo o strankini politiki v Narodnem predstavništvu. 2. Valuta, vojna posojila in druga finančna vprašanja. 3. Agrarna reforma. 4. Strankino delovanje v mariborskem okrožju. 5. Sprememba organizacijskega reda v svrhu večje samostojnosti okrožij in organizacija kmetijstva v stranki. 6. Volitve okrožnega odbora. 7. Volitve odbornikov za izvrševalni odbor v Ljubljani. 8. Slučajnosti. Zbora se udeležijo poleg naših štajerskih državnih poslancev dr. Kukovca in prof. Voglarja tudi podpredsednik Deželne vlade dr. Žerjav. Vse krajevne organizacije naj prijavijo pravočasno svoje zaupnike in jim dajo v svrhu kontrole posebne legitimacije. Častna dolžnost vseh zaupnikov pa je, da se udeležijo polnoštevilno tega važnega zborovanja. Vsa potrebna pojasnila daje okrožni tajnik prof. Voglar v Mariboru.

Imenovanje. Dr. Fran Roštohar, začasni gimnazijski učitelj na državni gimnaziji v Mariboru je imenovan za pravega gimnazijskega učitelja.

Ravnatelj zdravilišča Rogaška Slatina. Nadravnatelj dr. Mulli zapusti svoje mesto. Posle prevzame novoimenovani ravnatelj tega zdravilišča, Franjo Herg.

Inženjerska zbornica v Ljubljani. Deželna vlada za Slovenijo je sprejela naredbo glede ustanovitve inženjerske zbornice v Ljubljani.

Društvo jugoslovanskih državnih uslužbencev v Mariboru sklicuje javen shod za soboto dne 2. avgusta 1919 ob 19. uri v mali dvorani Narodnega doma s sledečim dnevnim redom: 1. Gmotni položaj in draginska doklada. 2. Politični položaj. 3. Slučajnosti. Državni uslužbenci, pridite vsi korporativno!

Meščanske šole v Sloveniji. Višji šolski svet v Ljubljani nas napraša, da priobčimo sledeči poziv. S početkom šolskega leta 1919/20 se otvorijo v Sloveniji v nekaterih krajih nove meščanske šole in se primerno preustroje že sedaj obstoječe. Ker za te šole ni zadosti učiteljev (učiteljic), ki bi bili izprašani za meščanske šole, bo višji šolski svet za kratko prehodno dobo meščanskim šolam v službovanje pridelil ljudskošolske učitelje (učiteljice), ki se zavežejo, da bodo najkasneje do 30. novembra 1921 položili sposobljenostno preizkušnjo za meščanske šole in o katerih se po sedanjem službovanju in kvalifikaciji more presojati, da bodo tej zahtevi v resnici ustregli. Taki učitelji (učiteljice) naj vložijo najkasneje do 15. avgusta 1919 pri višem šolskem svetu prijavo s kratkim popisom o sedanjem službovanju, z obveznico glede usposobljenostne preizkušnje za meščanske šole in z izpričevali o zrelosti in usposobljenosti preizkušnji za ljudske šole. Ako bi pa že priložili izvornike izpričeval kakim drugim prošnjam, naj predložijo overovljene prepise. V prošnjah naj povedo, kateri meščanski šoli bi bili radi prideljeni. V tem oziru prihajajo v poštev meščanske šole: deške: v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Šiški), v Ribnici, Trzinu, Postojni, na Krškem, v Mariboru, Celju, Ptuj, Zalcu; dekliske: v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Šiški), v Trzinu, Mariboru, Celju, Ptuj. Pripominja se pa, da bo višji šolski svet izražene želje sicer vpošteval, vendar pa prideljeval priglašene učitelje (učiteljice) v prvi vrsti po potrebah posameznih šol in glede na strokovne skupine. Taki učitelji ostanejo ob svojih službenih prejemkih in razun tega bodo dobivali nagrado letnih 360 K in aktivitetno doklado po krajevnem razredu. Predsednik: prof. Vadnjal, I. r.

Visokošolci, strokovne učiteljice za gospodinjstvo, šivanje, glasbo (glasovir) in moderne jezike se opozarjajo na razpis ptujškega mestnega urada v Uradnem listu št. 120, stran 426

Občinske volitve. Iz Beograda poročajo: Istočasno kakor volitve za državni zbor oziroma ustavotvorno skupščino se bodo vršile meseca marca 1920 tudi občinske volitve po vsem kraljestvu.

„Krvava sekira.“ Na Dunaju izhaja list, ki mu pravimo Slovenci „Krvava sekira.“ To mesto hočejo zavzeti v Mariboru „Male Novice“, ki z nekako bolno sl. stjo opisujejo dogodke dne 22. julija. Mi mislimo, da ni naloga resnega časopisja, v teh resnih časih buditi s takimi opisi najnižjih strasti. Ljudstvo je že itak dovolj razburjeno in pa dostopno vsled prestale svetovne vojne najnižjim instinktom. Pač pa je dolžnost časopisja, da išče vzrokov tej nesrečni pobuni in da svari narod ter ga podučuje. Mi bi priporočali „Malim Novicam“, da bi ne pri našale dva dni pred pobuno napada na generala Maistra, ko so vedele, da drugi listi vsled dnevne socialnodemokratske stavke ne morejo odgovoriti. Čudno in značilno se nam tudi zdi, da je poročevalec „Malih Novic“ tako natančno podučil na minuto o prvih streljih, ko je vendar znano, da se navadno pri takih izbruhih ne more natančno določiti časa. Končno bi še priporočali, da „Male Novice“ prihodnjic prinesejo razen navodila, kako se napravi pobuna, še sliko usmrtitve . . .

Sumljivi obiski v Mariboru. Kakih deset dni pred vojaško pobuno je bil v Mariboru član bivše italijanske misije stotnik Carara. Morda bi mogla o tem kaj več povedati gospoda Pugl in Badl? — Ravnotako se je v Mariboru mudil neki major Radecki, ki je prišel z avtomobilom iz Zagreba in ki baje ni hotel priseči kralju Petru. Mi bi radi, zelo radi imeli pojasnila. Ravnotako se nam čudno zdi, da nekatere vdove bivših avstrijskih oficirjev tako rade občujejo z našimi oficirji.

Veliko tihotapstvo zlata na nemškoavstrijski meji. Finančna straža v Špiljah pridno pobira zlato in tujo valuto, ki jo hočejo brezvestni tihotapci vtihotapiti v Nemško Avstrijo, ki mora, kakor znano, plačati vojaž

odškodnino in živila deloma tudi v zlatu. Že 28. julija je finančna straža zaplenila nekemu tihotapcu 299 komadov zlatnikov po 20 frankov in 2 komada po 10 frankov, to je skupno 6000 frankov. Lep lov je pa napravila finančna straža 30. julija ponoči. Trgovec Sejid Memišević iz Sarajeva je hotel vtihotapiti v Nemško Avstrijo za več milijonov zlata in inozemskega denarja. Vreče, v katerih so bili zlatniki, je imel skrite deloma v medu deloma pa v surovem maslu. Eno vrečo je imel zavito kot klobaso na stranišču v posodi za vodo. V eni vreči so našli 1700 komadov zlatnikov po 20 frankov (današnja kurzna vrednost K 156.50), 152 komadov po 10 frankov, 299 komadov po en turški funt (okoli 30 frankov), razen tega še papirnatega denarja in sicer dva bankovca po 1000 lejev in 46 bankovcev po 500 lejev. V klobasi, ki so jo našli na stranišču, je bilo 287 komadov zlatnikov po 20 frankov ter 26 komadov po 10 frankov. Kakor čujemo, ima Nemška Avstrija po vsej Jugoslaviji svoje agente, ki zbirajo in kupujejo za vsak denar zlato. Naši ljudje pa ne pomislijo, da so nemški bankovci brez vsake vrednosti. Po Mariboru še vedno kroži polno nemškega papirnatega denarja. Mi mislimo, da bi bil zadnji čas, da stopijo merodajni krogi ljudem, ki sprejemajo, menjavajo ter razpečavajo tak denar, energično na prste. Zaplenjeno zlato so prepeljali v Maribor, kjer je varno shranjen v blagajnici davčnega urada. Priznati moramo, da stori finančna straža v Špiju več kot svojo dolžnost, vsled česar je tudi dolžnost naše vlade, da jih tako nagradi, kakor jim gre. Ker je pa nevarnost, da brezvestni tihotapci tudi na drugih krajih izvažajo naše zlato v Nemško Avstrijo, je potrebno, da se stražna služba na naših mejah pomnoži. Drugače se zna zgoditi, da bo večji del našega zlata šel k našim sosedom.

Nemci prijeli dva naša finančna uradnika. Predvčerajšnjim sta šla finančni nadkomisar Voh in finančni komisar Cajnko iz Maribora na demarkacijsko črto, da ondi nadzorujeta. Pri Lučanah sta šla slučajno čez demarkacijsko črto, pri čemer ju je nemška straža prijela. Danes zjutraj so ju prignali do meje ter ju izročili naši vojaški straži, ki ju je, kakor se govori, prignala v Maribor.

Prestavljeni nemški železniški uradniki. V Nemško Avstrijo so prestavljeni revident I. Toplak, adjunkt Roisl, revident Kobenz, prvi v Matzleinsdorf, drugi v Pfaffstätten, tretji pa v Pottendorf-Landeck. Toplak je znani denunciant, ki je l. 1914 denunciral adjunkta Lukežiča s koroškega kolodvora. Moral je iti k vojakom, kjer so mu vzeli šaržo, na kar je šel kot prostak na rusko fronto, kjer je baje padel.

Zveza jug. železničarjev priredi v soboto 2. avg. ob 18. uri društven shod v Narodnem domu. Dnevni red: 1. Poročilo tovariša Kajžarja; 2. Slučajnosti. Pozivljamo vse člane in železničarje, da se shoda zanesljivo udeležijo!

Promenadni koncert bo v nedeljo, dne 3. avgusta od 11.—1/2 13. ure v mestnem parku. Igra železničarska godba.

Pripravljalni odbor bralnega društva v Račjem priredi v nedeljo, dne 10. avgusta, ob 15. uri popoldne ljudsko veselico pri Lašiču, gostilničarju pri kolodvoru. Igrali bodo »Županovo Miciko«. Opozarjamo posebno mariborske izletnike na to veselico, ker je to prva slovenska veselica v tem prej narodno tako ogroženem kraju.

Zlet Mariborske Sokolske župe v Ptuj. Kakor že objavljeno, vrši se 7. septembra t. l. zlet Sokola ob naši severni meji v Ptuj. Do zleta loči nas samo še mesec dni. Pozivljamo vsled tega vsa bratska društva k najvstrajnejšemu delu. Ptuj so zgodovinska tla. Tu se je pravzaprav leta 1908 utrgala lavina, ki je neizprosno drvela naprej dokler nam ni zasijalo solnce svobode. Kdo se ne spominja one zgodovinsko važne skupščine družbe Sv. Cirila in Metoda, ki se je vršila v Ptuj septembra meseca 1908. Komu niso v spominu Ljubljanski dogodki, ki so sledili takratnim krvavim napadom na Slovence v Ptuj. Plamen, ki je zažarel v našem

narodnem probujenju, ni več zatemel. Ptuj je danes osvobojen in tu hoče Sokol proslaviti spomin vseh žrtev, ki so morale pasti za naše narodno ujedinjenje. Sokol hoče s svojim delom dokazati, da vse te žrtve niso bile zaman. Tu v Ptuj se hočemo bodriti za nadaljno smoterno delo, ki je nujno potrebno, da utrdimo našo mlado svobodno državo. Bratje Sokoli na svidenje torej 7. septembra t. l. v prijaznem Ptuj. Odbor Ptujskega Sokola.

Vozni red na progi Maribor-Ljutomer. Da se vzpostavijo boljše poštne zveze med Ljutomerom in Mariborom pa tudi ostalo Slovenijo in Hrvaško, se vpelje na progi Maribor-Ljutomer z dnem 25. junija tretji mešani vlak, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 10.38 in prihaja v Radgono ob 13.14, v Ljutomer ob 15.26; v obratni smeri pa iz Ljutomera ob 11.01, iz Radgone ob 13.16 in prihaja v Maribor gl. kol. ob 16.08 uri. — Proti Ljutomeru posredujejo direktno zvezo vlaki, ki odhajajo iz Ljubljane ob 4.43 in 10.41, iz Zagreba ob 8.59, iz Celovca ob 5.20. Iz Ljutomera prihajajo vlaki z direktno zvezo v Ljubljano ob 14.51 in 20.54 (odhod iz Ljutomera od 6.22 odnosno 11.01), v Zagreb ob 15.38 (odhod iz Ljutomera ob 6.32), v Celovec ob 19.23 (odhod iz Ljutomera ob 11.01).

Somišljeniki!

Zahtevajte po vsih gostilnah, kavarnah in brivnicah „Mariborskega delavca“!

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila „Mariborskemu delavcu“).

Boljševiki mobilizirajo v Prekmurju.

Ljutomer, 31. julija. („Murska Straža“). Iz Prekmurja prispeli begunci poročajo, da so Madžari odredili mobilizacijo od 18. do 45. leta. Slovenski fantje in možje se branijo vstopiti v rdečo armado. Več jih je ušlo čez Muro in pristopilo k prekmurski legiji, ki se ustanavlja.

Ljutomer, 31. julija. („Murska Straža“). Provincialna boljševiška glasila v Egersegu in drugje objavljajo cele članke o dogodkih v Varaždinu in Mariboru. Dobi se vtis, da so tudi madžarski boljševiki imeli svoje prste vmes, ker se tako navdušeno zanimajo za te dogodke.

Mursko Središče, 31. julija. („Murska Straža“). Po semkaj došlih poročilih se je obenem z mobilizacijo pričela stroga rekvizicija žita. Boljševiki bodo spravili ogromne količine živil iz Prekmurja, ako jih pravočasno ne zaloti jugoslovanska okupacija.

Jonescu o ustanovitvi orijentne zveze.

Bukarešta, 31. julija 1919. Načelnik narodnokonzervativne stranke, Take Jonescu, je izjavil, po razsulu Avstro-Ogrske je potrebna ustanovitev orijentne zveze. Ta zveza mora segati od Baltiškega do Sredozemskega morja ter obsegati Poljsko, Češko-Slovaško, Romunsko, Grško in tudi Ogrsko, če dobi ta novo vlado ter prizna nove meje kot neizpremenljive. Take Jonescu obžaluje, da se zveza ni ustanovila že prej, predno se je sešla mirovna konferenca. Tudi Venizelos in

Masaryk sta s Take Jonescujem istega mnenja.

Ogrsko vprašanje.

Dunaj, 31. julija 1919. Poslanik Böhm je prišel na Dunaj, da nadaljuje pogajanja z antantno misijo. Dočim oseba Bele Kuna, ki se bo stavil na razpolaganje generalnemu sovjetu, ki se sestane v Budimpešti, ne pride več vpoštev, stvarna nasprotstva se niso odstranjena. Tudi socialni demokrati zahtevajo naj se preide prehitro iz skupne lastnine v privatno, ker bi s tem nastale za deželo nove homatije. Nadalje zahtevajo socialni demokrati, naj še nadalje ostanejo sovjeti, vendar se pa antanta noče pogajati z delavskimi in vojaškimi sovjeti.

V Mödlingu prepovedali v gostilnah meso.

Dunaj, 31. julija. Okrajno glavarstvo Mödling je prepovedalo prodajati v gostilnah mesne jedi z utemeljitvijo, da je za prebivalstvo neznosno, tedne in mesece biti brez mesa, dočim morejo bogatini v gostilnah jesti meso. Včeraj se je vršilo o tej zadevi pri nižjeavstrijskem deželnem glavarju posvetovanje, ki so se ga udeležili okrajni glavarji iz glavarstev ob južni železnici, kakor tudi zastopniki policije z Dunaja in Dunajskega Novega mesta. Zedinili so se, da deželna vlada ne bo izdala splošne prepovedi, pač pa bodo mogla posamezna okrajna glavarstva sporazumno z okrajnimi komisijami izdajati take prepovedi. Na Dunaju bo odločevalo občinsko zastopstvo. V tem zmislu bo najbrže izšel ukaz deželnega glavarja.

Francosko-amerikanska pogodba.

Washington, 31. julija 1919. Senat je brez debate izročil francosko-amerikansko pogodbo komisiji za zunanje zadeve, da o njej poroča.

Amerikanci in inozemci.

Washington, 31. julija 1919. (Reuter). Reprezentantska zbornica je sprejela zakon, ki določa izgon vseh inozemcev, ki jih nočejo trpeti. Nadalje se daje vladi pravico, da pošlje domov vse internirane inozemke.

Češki vojni minister pojde v Rusijo.

Praga, 31. julija 1919. Českoslovaški vojni minister Klofač pojde v par dneh k češko-slovaški sibirski armadi.

Razne novice.

Število mrtvih Američanov. Število mrtvih pri severno ameriški armadi znaša 298.997 ljudi. Statistika je pokazala, da odpadeta na vsak ameriški zrakoplov ali balon po dva nemška zrakoplova ali balona.

Knezi in kneginje kot posli. Več jih je, kakor bi mislil. Neka ruska princezinja, Helena Zalukidze, si je služila kruh s tem, da je nosila malto na stavbiščih v Odesi. Ta obitelj je med najstarejšimi plemiškimi rodovinami Rusije, a je nazadnje popolnoma ubožala. Ker Helena kljub vsem naporom ni mogla dobiti druge službe, je šla malto nosit, da lakote ne umre. Ravno v Rusiji je dosti takih slučajev. Naslov se je podedoval od očeta na otroke, in veliko je bilo takih, ki jim je bil naslov samo breme, katerega bi se bili radi otresli, pa se ga niso mogli. Če hočejo imeti delo, se morajo izkazati, in policija je vselej prav vestno skrbela, da so bili papirji v redu. Ker je pa bilo včasih za gospodinjo zelo nerodno, da bi imela za posla komteso ali grofico, zato so jih navadno odklanjali in morali so potem prijeti za vsako

delo. Ni še dolgo tega, ko se je omožila mlada Francozinja z bogatim ruskim baronom. Na potovanju v Rusijo je šla v Petrogradu v posredovalnico za službe, hotela je dobiti pripravno sobarico. Najbolj se ji je dopadla tridesetletna črnolaska prijetnega obraza in zelo finega vedenja. Pogledala je v papirje in videla, da ima knjeginjo pred seboj. Ta je jokala in tožila, da že več tednov zastoni išče službe. Baronica je kar gledala, ni je hotela vzeti, ker ji je bila prefinja, in le usmiljenje je nazadnje zmagalo. Kako se je pa šele čudila, ko je prišla na posestvo svojega moža in je videla, da je oskrbnica grofica, nadzornica dekel princezinja, kočijaž baron kakor njen mož, strežaj pa poljski plemič.

Smrtna kazen za verižnike. Pri zadnjem zasedanju poljskega državnega zbora je večina glasovala za nujnost predloga, da se verižniki kaznujejo s telesnimi kaznimi in v gotovih slučajih tudi s smrtjo. Tudi pri nas bi bil že skrajni čas, da se kaj ukrene. Iz Hrvaškega se zadnje čase kar vane k nam Židje in podobna umazana družba.

Agitirajte za naš list!

Štev. 10.055.

Razpis

služb za meščanske šole v Sloveniji.

S pričetkom šolskega leta 1919/20 se ustanove in otvorijo v Sloveniji sledeče meščanske šole:

1. v Ljubljani, I. mestna deška s tremi razredi in eno vzporednico;
2. v Ljubljani, I. mestna dekliška s tremi razredi, tremi vzporednicami in z nastavnim razredom (tako zvanim enoletnim učnim tečajem);
3. v Ljubljani, Spodnja Šiška, deška meščanska šola s tremi razredi;
4. v Ljubljani, Spodnja Šiška, dekliška meščanska šola s tremi razredi;
5. v Trzinu: deška in meščanska šola s prvim razredom vsakega oddelka;
6. v Ribnici: deška s prvim razredom;
7. v Ptuj, deška šola s prvim in drugim razredom.

Razven tega se izpremeni nemška dekliška meščanska šola II v Mariboru v slovensko dekliško meščansko šolo.

Sedanja nemška meščanska šola za dečke v Mariboru se izpremeni v meščansko šolo s temeljnimi slovenskimi razredi in z nemškimi vzporednicami.

Za te šole in za obstoječe deške in dekliške meščanske šole v Celju, Mariboru, Žalcu, Ptuj, Postojni in na Krškem se za šolsko leto 1919/20 razpisujejo sledeče službe:

1. mesta ravnateljev:

- 2 za Ljubljano, (od teh eno v Spodnji Šiški),
- 1 za Ribnico,
- 1 za Trzin,
- 1 za Maribor,
- 1 za Ptuj,
- 2 za Celje,
- 1 za Žalec

vsled eventuelne izpraznitve mesta:

- 1 za Postojno;

2. mesta ravnateljic:

- 2 za Ljubljano, (od teh eno v Spodnji Šiški),
- 2 za Maribor,
- 1 za Ptuj;

3. mesta strokovnih učiteljev:

- 1 za Ljubljano (od teh 3 za Spodnjo Šiško),
- 1 za Trzin,
- 1 za Ribnico,
- 2 za Postojno,
- 1 za Ptuj,
- 3 za Maribor,
- 3 za Celje,
- 2 za Žalec;

vsled eventuelne izpraznitve mest:

- 3 za Krško.

4. mesta strokovnih učiteljic:

- 10 za Ljubljano (od teh 3 za Spodnjo Šiško)
- 6 za Maribor,
- 3 za Celje,
- 4 za Ptuj.

5. mesto učiteljice za ženska ročna dela:

- 1 za Ljubljano (deklišča mestna meščanska šola).

Prošnje je treba vložiti službenim potom na višji šolski svet do 15. avgusta 1919.

V prošnjah naj prosilci sicer navedejo mesto, za katero prosijo, vendar se opozarjajo, da veljajo njih prošnje istotako tudi za druga razpisana mesta (razvun za mesto učiteljice ženskih ročnih del). Višji šolski svet si pridruže pravico, da imenuje prosilce in prosilke tudi na druga mesta kakor so prosili, ker je pomankanje za meščanske šole izprašanih učiteljev veliko, tako da ne bo mogoče na vsa prosta mesta imenovanja izvršiti z ozirom na strokovne skupine in tako, da pride na vsako šolo vsaj neka izprašanih moči.

Na mesta, ki se ne podele izprašanim učiteljem, bodo začasno prideljeni ljudskošolski učitelji, ki se zavežejo da bodo tekom 2 let položili usposobljenostno preizkušnjo za meščanske šole in ki imajo primerno kvalifikacijo.

Glede teh se opozarja na poseben poziv višjega šolskega sveta v uradnem listu in dnevnikih.

Predsednik:

Profesor Vadnjal, I. r.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7. septembra 1919.

**Prima svinjsko mast
Suho meso
Slanino
Braunšvajger
Fižolo
Pražen ječmen à la Kneipp
Kavin nadomestek**

prodaja na debelo in drobno 3-3

Prva slavonska tvornica suhomesnate robe in masti Jovo Gigović
Novagradiška

Podružnica v Mariboru: Glavni trg št. 21

Rudeče maline

za eksport kupuje »BALKAN«, trgovska, špedicijska in komisijska del. dr. Ljubljana, Dunajska c. 33. Prosi se ratančne pismene ponudbe. 8-6

Svoji k svojim!

Nogavice volnene flor in svilene flor
Slivovko fino štajersko blago

prodaja in razpošilja po povzetju

FERDO SERT

import in eksport

Maribor, Koroška cesta št. 21

V zalogi »Tiskovne zadruga« v Mariboru je izišla brošura

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“

Spisal Matija Pirc, profesor v Mariboru.

Brošura stane 1'— K, s poštnino 1'05 K Dobi se v vseh knjigarnah. Šolskim vodstvom pri večjih naročilih 10% popusta.

Agitirajte za „Mariborskega Delavca“ in med prijatelji našega tiska za „Tiskovno zadruga“ v Mariboru.

Raznašalci časopisov

invalidi, dobe lep zaslužek. Zglase naj se v upravnistvu „Mariborskega delavca“.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima veljavne lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.